„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте ових ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 30. У Новом Саду у недељу 25. фебруара 1890. ГОДИНА XXV.

БИРАЧИМА
ЗА НАРОДНО-ЦРКВЕНИ САБОР.

Драга браћо!

Општи збор бирача целокупне српске народне слободоумне странке, држан у Н. Саду 22. фебруара 1890. изабрао је средишни одбор наше странке, коме ће у дужност спадати, да руководи изборима за предстојећи народно-црквени сабор.

Средишни одбор, одговарајући повереној му задаћи, пре свега поздравља вас братским поздравом и обраћа се с поверењем к вама, да ћете га саслушати и послушати.

Пре свега молимо вас, да све донде, док се у споразуму са сресским одборима не утврди кандидациона листа, нити истичете кандидате, нити дајете своје речи коме.

Даље вас молимо, да што пре образујете сресте одборе, који ће у свези са средишним одбором истаћи поједине кандидате.

Према томе позивамо вас све и појединце, да родољубиво и с пожртвовањем прихватите ове наше поруке и предлоге, те да их и у дело приведете.

Из седнице средишнег одбора целокупне српске народне слободоумне странке, држане 22. фебруара о. г.

Живко Вулетић, перовођа.

Стеван Јевтић, председник средишнег одбора.

ОПШТИ БИРАЧКИ ЗБОР
целокупне српске народне слободоумне странке

држан 22. фебруара 1890.

(Свршетак.)

Г. Ника Грујић наглашава, да у нас у главном постоје две странке са јасним и одређеним програмом. Те су две странке: наша, сада целокупна српска народна странка и тако звана клерикална странка. Браниковачка странка у правом смислу није странка. То је скуп људи, похватаних и скупљених из других странака. Ми, наша странка, имамо свој одређен правац; радили смо, а радићемо и даље на томе, да права нашега народа остану неокрњена, хоћемо народу да осигурамо та права му. Сваки, који то хоће, може с нама, ми га драговољно примамо.

У изборној борби, која нам предстоји, имаћемо да се сударимо са клерикалцима и браниковцима. Могућно је, да у појединим срезовима нећемо моћи са својим кандидатом да продремо, па је сада питање, кога би тада наши једномишљеници у тим срезовима требало да потпомажу, које људе и коју странку? Говорник стављајући то питање, поднаша писмен предлог за одлуку г. дра Мише Михајловића. Предлог тај гласи:

„Пошто су према целокупној српској народној слободоумној странци све остале странке по својим начелима назадне, то збор целокупне српске народне слободоумне странке странке држан 22. фебруана 1890. у Новом Саду закључује: да се наша странка ни са којом странком у изборни савез упуштати не може и исти очекује од својих присталица, да ће свуда кандидате наше странке истаћи и изабрати. Где је пак посве немогућно са кандидатом наше странке продрети, оставља се нашим присталицама да споразумно са средишњим одбором поступе.“

Поп-Стева Стефановић вели: Г. др. Михајловић хоће да рекнемо, коју странку да потпомажемо у оним срезовима, где смо слаби, да се дакле изразимо, има ли, осим наше, која странка, којој би се могли приближити, коју бу могли и ми потпомагати, с којом би се могло бар до некле споразумно ићи. — Времена су опасна. Дозиђивање наше автономне зграде прекинуто је; пуних 10 година није се ништа на томе радило, него шта више још и рушило оно, што је било већ готово. Изгледа тако, да смо ми сад опет тек на почетку при подизању наше автономне зграде. Баш за то је нужно, да будемо на чисто.

Треба да упознамо своју снагу као странка, а то је толико исто, да покаже народ сад опет своју снагу, да се види шта може. То се може само постићи, ако сами будемо радили при изборима, сами без икога, без ичије помоћи. Уз нас је народ, те се с тога не може ни замислити, да може бити срезова, где не би смо могли своје кандидате истаћи па и изабрати. (Тако је! Не ћемо да знамо за никога!) Да закључимо, да некога помажемо при изборима, значи, да и ми очекујемо туђе помоћи, а тога ми не требамо.

Говорник усваја предлог све до речи „не може“ у првој тачци; предлаже само, да се поред „не може“ дометне још и „не ће“, да тиме покажемо, да хоћемо да радимо самостално, да имамо као странка своје воље.

Др. Емил Гаврила вели, да је начело у предлогу здраво и практично. Да може г. др. Михајловић да говори, да нам нам он своје мишљење у овој ствари искаже, можда би се само по нека реч променила. И говорник хоће, да се уметне оно: „не ћемо“. Да се у предлогу изразимо тачније и оштрије, па га можемо усвојити. —

Треба да се приликом избора покаже, колико смо јаки, колика нам је и каква нам је странка. Зато треба да уђемо у изборну борбу у сваком срезу, те с тога да се у предлогу каже: да ћемо свуда истицати своје кандидате, не обзирући се, хоћемо ли моћи и победити.

Треба да настојимо за тим, да што више људи уђу у сабор, који су наши једномишљеници, који отворено с нама држе. Но где не би могли никако да продремо, ту опет да имамо посла само са противницима чиста карактера, који су на чисто шта хоће и шта неће. Таке би људе могли у крајњем случају и изнимно, а само у споразуму са средишњим одбором и помоћи, да само спречимо улазак у сабор људима, који не знају ни сами, шта хоће, да отклонимо назови-пријатеље народне и смутљивце, да спречимо пута у сабор људима нечиста карактера и нејасног политичког обележја. — Оволико је говорник сматрао за нужно да рекне ради разјашњења неких израза у предлогу, и вели, да би се уз мале промене у горњем смислу примити могао.

Поп Емил Степанов придружује се дру Гаврили. Треба једном да рашчистимо са онима, који су били до данас свакојаки. Макар нас било у појединим срезовима и 4—5 људи, али ми знамо шта хоћемо, а с нама је бог.

Ђока Петровић из Вршца мисли, да попуштање и шеврдање само шкоди. Тим путем се у приликама, у којима се ми налазимо, не да ништа постићи. То смо видели баш у последњим годинама, то смо гледали и могли смо се сваки час о томе осведочити од онда, кад Милетић није могао више да ради. Говорник је за то, да се не свезујемо ни с којом странком. Наша је странка огромна, али и да смо слабији не мари ништа, главно је да је пшеница чиста, да у странци нашој нема кукоља. Од тога се треба чувати.

Бранко Токин: У последње време видесмо наше великане, где се завукоше у мишје рупе, а кад опет сијну сунце, они се измигољише. Кикиндски програм био је згодна прилика да многи и многи дезертирају. Нека их; ко неће с нама, ми треба против њега. Онда, кад су били у моћи, бацили су нас на галерију, а они су у ложама били. Ми сад не треба ни на галерију да их пуштамо.

Поп-Милорад Јаковљевић: Штована браћо! Од кобне 1884. године, када је црна пега кикиндског програма у нашем црквено-народном животу на површину избила, признати до тада

ЛИСТАК.

ЕЈ, КЊИГЕ, КЊИГЕ!

Прича Ј. Врхлицког.

Господар Ћира X. ишао је перроном државне жељезничке станице са малом ручном торбом у руци. Не пазећи на гомилу носача, који му нуђаху своје услуге, упутио се он најближој улици. Био се дубоко замислио, па није ни приметио, да крај њега трчка сиромашки али чисто одевен дечко, коме је могло бити од прилике десет година.

Господар X. је долазио из села са унопа његове матере. Она је умрла на добру његовог брата Спире. Старица је хтела тамо да проведе лето, она је из Прага, где је имала леп стан у сопственој кући трокатници отишла већ у почетку пролећа. Свеж пољски ваздух јој је из почетка годио, али опоравак није за дуго трајала — старица оболи сасвим, и не беше више наде, да ће се предићи. Кад је огранула јесен, умре старица.

Господар Ћира је постао свој самоставан господар. Брат му Спира доби пољско добро, на коме је он већ више годна радио са својом красном женицом и дечицом. Ћира је добио кућу. Није могло другчије бити, јер је Ћира својим чиновничким местом био везан за варош.

Немојте се смејати! Господар Ћира бавио се само по титули пословима неког друштва за осигурање. Што му је друштво плаћало, то тек ако је било доста за цигаре. Али Ћира није ни помишљао на то.

Он се бојао будућности. Он се навикао на једнолики и тихи живот са својом матером, а могу вам рећи, да је он сво своје слободно време употребио са бригом о матери. Сад је сам себе питао, како ће од сад бити — како ће се научити на самоћу. Он се бојао дугих вечери. У крчму није г. Ћира никад одлазио. Казћу читаоцу, да је и г. Ћира био у младости члан једног од оних друштава, која хоће да оживотворе љубав према отаџбини и имају разна звучна и песничка имена — али ту он није дуго издржао. Г. Ћира је био и одвише мудра глава, непрестано задиркивање осталих досадило му брзо и он се мало по мало повукао у самоћу, као оно пуж у своју кућицу. Истина његова је била трокатна, лепе спољашности, без дуга е па ту се лако удесити. Не са својим сопственим колегама у канцеларији није много опћио. Они га истина нису због тога гледали преко рамена — али он им је остао стран, он им је био и сувише велики господин, да би могао схватити уздисаје и бриге тих малих људи.

Он се толико забавио са мислима како ће од сад живити, да ни мало није пазио на дечка који је нестрпљиво крај њега трчао. Тек на ћошку улице кад се готово сударио са дечком окренуо се он њему. На лицу дечковом је познао његову тајну жељу, жали — жао ми је што морам оптужити мог јунака — г. Ћира је био пажљив и није радо узалуд бацао новац. С тога он у знак одбијања махну дечку лако руком.

„Није нужно,“ рече он мргодно, „торба је готово празна.“

Дечко се не вађе у непривици.

„Молим вас, г. X., допустите ипак за то, да је носим.“

Г. Ћира застаде. Дечко га је дакле познавао. Он погледа у бледо скоро женско лице дечаково, из кога блистаху два лепа као плавомиље сјајна ока.

„Познајеш ли ме ти?“ запита га г. Ћира, пружајући му торбу.

„Како да вас не познајем! Та ви сте наш кућегазда!“

Г. Ћири је то мало ласкало.

Г. Ћира је размишљао. Та то је сасвим природно да он не познаје све своје станаре, али они га сигурно сви познају. Особито су деца љубопитљива и имају добро памћење. Он је посматрао дечка и овај му се допао. Тада се у њему појави урођена његова предосторожност.

„Шта ти добијаш за ношење?“ питаше он пола озбиљним пола шаљивим гласом.

„Што вам се допадне, да ми дате,“ одговори дечко учтиво.

„А шаље ли те мати, да тим начином заслужујеш себи новац?“

„Боже ме сачувај! Зло би прошао, кад би она о том што знала.“

„Па то ти онда радиш по својој ћуди. Ти сигурно волеш слаткиш! Шта? Или да ниси већ дуванџија?“

„Не!“ рече дечко тихо.

У том кратком „не“ било је више речено, него што се обично њим каже, али г. Ћира није баш био бог зна какав психолог.

„Па шта ти радиш с новцем?“

„Штедим.“

„Зашто?“

Дечко ћуташе. Он као да није хтео да каже истину. Г. Ћира га није присиљавао. Тако дођоше ћутећи до куће. У капији застаде дечко и преда торбу. Г. Ћира извади двадесетак а играјући се њиме рече:

„Гледај, ово ћу ти дати.“

Очи се у дечка засветлише.

„А други ћу ти додати, ако ми признаш за што штедиш. А ако ми не кажеш, нећу ти дати ништа и још ћу казати твојој матери, шта ти радиш без њеног знања и против њене воље.

Г. Ћира се само шалио, али дечку дође то стање трагично.

Њему очи засузише и он плашљиво прошапута:

„Кад баш хоћете да знате — ја бих, ја бих хтео, да купим „Голуба“, за то штедим.

Г. Ћира није знао за другог голуба, осим за оног што лети по дворишту. Њему то изгледаше мало чудновато.

„Дете!“ мишљаше он, тури руку у џеп, извади још један новац и даде га дечку.

„Ето ти на купи голуба“, рече он, узимајући торбу.

Чудо је било, да дечко од радости није потскочио!

„Још нешто! Како се ти зовеш?“

„Петар В.“ рече дечко и нестаде у мрачном дворишту.

* * *

Г. Ћира је одавна заборавио тај догађај.

Била је зима, баш некако пред Божић; на пољу је провејавао снег, по дворишту се наслагале ледене шаре а оштар ветар је бријао улицама. У соби г. Ћириној било је веома угодно; лепо топло па ипак пуно свежег ваздуха, позната атмосфера собе, која се прво добро проветри, па за тим заложи. Било је осам сати из јутра. Г. Ћира није хтео данас да иде у званје. Није ни сам знао шта му фали — неки терет га је притискивао, први пут га обузео ненавикнути осећај усамљености. Умотан у свој спаваћи огртач седио је он у наслоњачи, срчао врели тој и пушио на дугачко. Стара му послужавка Катарина брисала је прашину са разних ситница по асталима. Она је давно била готова са својим послом, али она је радила тако, као да има бог зна какав посао. Већ неколико пута је хтела да отпочне разговор, али се увек уздржала, она није знала, како да почне, за то је била мргоднија него иначе.

Г. Ћира је раскопао пред собом неку велику књигу. Ту су биле саме рубрике и бројеви. Читаоц ће јасно погодити, да је то била

браниоци наших народних тековина почеше се изопачавати и напуштати онај првобитни автономни слободоумни дух. Последица томе беше, да се и многе друге јавне личности збунише и друкчије о нашим драгоценим аманетима почеше судити. Зато, драга браћо, у овим озбиљним а врло мутним приликама главна нам је задаћа на овоме народноме збору, на који се из свију крајева Српства искуписмо, да знамо шта хоћемо, а шта нећемо. Ми треба да будемо са овога места одлучни, да будемо јасни и прецизни при свакоме кораку нашега рада. Ја врло ценим и поштујем предлог господина Нике Грујића, односно дра Мише Михајловића, о становишту, које ће заузети присталице наше странке при изборима посланика. Особито ми се допада први део тога предлога, из кога најјасније начело саме странке извире; но тим пре не могу се никако сложити са другим делом истога, за који се и господа предговорници: др. Гаврила и наш брат вршчанин Петровић са „додатком“ изјаснише. Главни нагласак у првоме пасусу предлога јесте: „да наша странка никакав изборни савез са другим странкама учинити не може, што су све остале назадне.“ Брат Стевановић добро је приметио, да други део предлога отпада, на име: „да се у случају, када наши бирачи немају у извесноме срезу сигурна изгледа, да ће са кандидатом својим продрети, њима (бирачима) остави на увиђавност и да пактирају са оним противничким кандидатом, који је у поштењу и карактеру преднији“. Отпадање тога другог пасуса захтева строга консеквенција нашег истакнутог начела, за тим суд здравог разума према садржини првог пасуса: „да се ни с ким у изборни савез упуштати не можемо“. Кад би се усвојио пак тај други пасус, ево шта нам се десити може: „Браниковци“ истакну свог кандидата, клерикалци или владиновци опет свога, или, што је још најгоре, нек се истакне човек из скромности своје без „икаква начела“, а и ми према нашим одлукама истакнемо свог кандидата, онда зар је икако могућно гласати нам на оне особе, које никако нашој истакнутој цељи припомоћи неће? Ја дакле поред споменутих замршених садањих прилика наших никако не могу усвојити други „пасус“ већ и због тога, што треба приликом избора наш народ чувати, а не кварити одвлачењем на гласање супротних кандидата, који се у целоме и појединостима, по држању своме, са начелима наше странке савршено косе. Томе треба да је давна већ прошло време. Ми морамо, и опет велим, бити потпуно јасни и досљедни у свему.

Председник ставља предлог др. Михајловића на гласање. Пошто се у опште из говора појединих говорника могло видети, да би се нешто из тога предлога могло усвојити, ставља исти на гласање подељен на два дела. Први део гласи: „Пошто су према целокупној српској народној слободоумној странци све остале странке по својим начелима назадне, то збор целокупне српске народне слободоумне странке одржан 22. фебр. 1890. у Новом Саду закључује: да се наша странка ни са којом странком у изборни савез упуштати не може и исти очекује од својих присталица, да ће свуда кандидате наше странке истаћи и изабрати.“ Тај део усваја збор једногласно.

Други део, који гласи: „Где је пак посве немогућно са кандидатом наше странке продрети, оставља се нашим присталицама да споразумно са средишњим одбором поступе“ једногласно одбија збор, пошто би се могло десити, да у појединим срезовима помажемо и противнике, а то збор никако неће.

По свршеном гласању устаје Живко Вулетић и у свези са горњом тачком дневнога реда говори о једнодушности наше странке са једномишљеницима нашим из Горње Славоније и Хрватске, а прикупљеним око „Србобрана“. Уједно је говорник предложио, да данашњи збор изјави своју жељу, да се наш доидући сабор а и сви други од селе својски брину о томе, да се жеље нашег народа у пакрачкој и горњо-карловачкој дијецези задовоље и потребе тога народа намире.

Живко Вулетић рече: Поштовани зборе! Познавао сам једнога човека, који је осим неколико стотина ланаца земље имао још и неколико стотина хиљада форината. И тај човек, који је толико имања имао, бојао се, макар да је стојао једном ногом већ у гробу, да најпосле не умре од глади, те не само да није никад ни просјаку хтео да удели крајцаре, већ је откидао од својих уста, био је поред свег силног свог богатства и гладан и жедан. Звао се човек, а у истини није живео као човек Он није хтео да зна за оно: Човек треба да ради, али и да живи.

За што сам ја почео да говорим о том човеку?

Може бити, да ни један народ сразмерно не располаже са толико општим народним иметком, као српски народ у опсегу карловачке митрополије. Наше имање само у новцу засеца у милијуне, а где је још наше непокретно опште имање?

Изгледа ми, да смо ми налик на онога богаташа, који се бојао, да најпосле не умре од глади. Имамо имања а не могосмо да живимо, не могосмо, да то имање целисходно да употребимо. Има, и да нисмо могли, ал и да нисмо хтели. Треба то имање да чувамо; оно нам је остало од наших предака, али не треба ни да будемо поред тог имања ни гладни — просвете. Ми смо упућени сами на себе; ако не ћемо сами себе да помогнемо, нема нам ко други помоћи.

А и оно, што се могло употребити од тога имања у корист напретка нашег народа, није се употребило као што треба, није се употребило праведно. Давало се ономе помоћи, коме није толико требало, давало се Бачкој, Банату и Срему, а према нашем народу у Горњој Славонији и Хрватској поступало се сасвим мачијски. Било је, истина, много препрека, било је, па је и данас тако, да не можемо бити господари ни у својој кући, но опет се могло тек нешто и нешто радити. Кад је могло бити једноме, требало је да се и другом помоћи пружи. Но наши су бивши сабори заборављали на онај део нашег народа. Морамо то, на жалост, да признамо, а том је делу најнужнија била помоћ.

Но било како му драго сада; од сада треба друкчије да буде.

Наш народ у горњој Славонији и Хрватској ипак се одржао, макар што се према њему баш и од нас самих мачихијски поступало. Остао је будан, остао је свестан и трезвен. Но питање је: да ли ће се и надаље моћи одржати, ако му се не притекне у помоћ. Већ само помисао треба да нас опомене, да према том народу треба друкчије поступати. Ја према томе нећу овде стављати никакав предлог за одлуку, него ћу само да замолим данашњи наш збор, да изјави своју жељу, да се наш доидући сабор, а и сви други од сада својски брину о томе, да се жеље нашег народа у пакрачкој и горњо-карловачкој дијецези задовоље и потребе тога народа намире, колико тај народ има права да захтева помоћи за свој опстанак и напредак од нашег општег имања.

Ми смо једна целина. Ту целину морамо да чувамо. Очуваћемо је тако, ако будемо пазили на све делове, који ту целину сачињавају, а то је, да пазимо на све делове нашега народа у овој митрополији. Треба сви да радимо, ал треба сви и да живимо. Не треба допустити, да глас нашег народа из оних дијецеза остане глас вапијућег у пустињи.

Нарочито што се тиче наше странке, предлажем, да се овај збор изјасни, да хоћемо да будемо са свим једнодушни са својим једномишљеницима из обе споменуте дијецезе, са људима, прикупљеним око „Србобрана“, а то толико значи, колико да хоћемо заједно и слошки да радимо и сада и увек, да знамо да је народ у тим дијецезама део наше целине, да смо своји, па да хоћемо и једнак и раван комад хлеба са опште наше трпезе да имамо. Хоћемо да делимо заједнички невољу, али заједнички да уживамо и у добру.“

Збор једнодушно одобрава говорнику.

Приступило се IV. тачци дневнога реда: избору средишњег одбора.

Перовођа Живко Вулетић чита имена чланова, које привремени средишни одбор целокупне српске народне слободоумне странке предлаже.

Збор усваја ту листу, а уједно по предлогу Живка Вулетића збор опуномоћава средишни одбор, да се овај по потреби може и попунити а и изменути.

Пошто је дневни ред исцрпен, председник са неколико речи захваљује се на лепом и достојанственом реду и закључује збор.

Нова административна подела Србије.

Београд, 22. фебруара.

У народној скупштини расправља се сада питање о административној подели Србије. Питање велико, питање од велике важности.

Ово је већ други пут, да радикали хоће ово питање да расправе и коначно реше. За време прве радикалне владе 1888. године постојао је нарочити државни одбор, који је израдио законски предлог о административној подели и да тадања радикална скупштина није распуштена самовољом тадањег краља Милана, то би питање још онда било решено и Србија би већ данас у велико имала нову, праведну и правилну административну поделу. То се није догодило онда, али се ево догађа сада.

У уставотворном одбору, који је крајем год. 1888. израдио пројект за садашњи устав, усвојило се начело, које је добило законску силу у 5. чл. новог устава, да Србија има 15 округа. Сада се показало, да је број 15 најзгоднији број за то, но када је устав условио тај број, не може се ништа мењати у томе.

19. о. м. био је начелни претрес о томе законском предлогу у народној скупштини. Сутра дан почео је специјални претрес и до данас је главни посао свршен до 3. чл. т. ј. свршен је распоред округа и срезова и сада још остаје, да се реши, у који ће срез које село ући.

До сада је било 21 округ, сада је 6 укинуто и биће 15. То је учињено у интересу штедње, да буде са 6 мање окружних начелника и канцеларијског особља у 6 окружних начелства. Радикали у начелу нису велики пријатељи округа. Они су били свагда за то, да се округи укину као излишни, а срезови да се задрже. То је начело и овом приликом развијао у скупштини Милија Миловановић, али како је устав условио 15 округа, то се они морали образовати било то овој скупштини право или не. За што је уставотворни одбор био за то, да се округи задрже, то је позната ствар. Друкчије се није могло ни замислити, јер је то уставно наређење, као и цео устав, дело споразума трију странака, а како су напредњаци и либерали били у томе одбору надмоћни, није се тек могло очекивати, да ће они бити за радикално начело, за брисање свих округа.

Данас је скупштина узаконила ових петнаест округа:

Пожаревачки (првобитно име по предлогу одборском: Браничевски) са окружним местом Пожаревац; Ваљевски округ (Ваљево); Врањски округ (Врање); Дрински округ (Шабац); Дунавски (Смедерево); Руднички (одбор је хтео Ибарски) Чачак; Крагујевачки (Крагујевац); Крајински (Неготин); Крушевачки (Крушевац); Моравски (Ћуприја); Пиротски (Пирот); Тимочки (Књажевац); Топлички (Прокупље); Ужички (Ужице) и Црноречки (Зајечар).

По предлогу одборском требала је да буде Лозница окружно место округу дринском, али после бурне дебате скупштина је решила да буде Шабац. Исто је тако било и са моравским округом. Тамо је скупштина место Јагодине оставила Ћуприју као окружно место.

Толико о окрузима.

Код срезова је било већих измена. Неки су, које је одбор предлагао сасвим укинути, некима

вњига, у којој су били побележени све кирајџије у кући. Пуштајући грдне димове, превртао је он листове — у један пут застаде, чело му се још већма збора и он викну:

„Молим те, Катарина, какви су то људи, та породица В-ова. Они дугују већ две четврте кирију — то не може више тако трајати!“

То беше вода на Катаринину воденицу.

„И ја мислим, да то не може више тако трајати“, рече она оштро. „Пожурите се ви, па избаците те људе на улицу, јер се може лако десити, да ови пре него што вам плате кирију помру од глади.“

Г. Ћира испусти књигу из руке и разрогачи очи.

„Зар сам ја од оних што бацају људе на улицу, је ли Катарина?“

Он се осбиља љутио. Он је био чуваран, али није био тврда срца.

„Е па изгледа ми, да би ви данас имали воље за то,“ одговори Катарина подругљиво. Ћира је познавао своју стару послужавку, испод чије сурове спољашности беше добра унутрашњост, па се није више љутио. „Шта ми је стало за неколико десетака, рече он мало после, „ја не бих ништа казао, кад би ко од њих дошао, па се извинио — та ти ме познајеш — ја бих онда знао на чему сам, али ћутање је непристојно, неучтиво и за то ћу ја тим људима отказати.“

„Е добро — па избаците те људе напоље!“ љућаше се Катарина. „Што пре, то боље! Извинити се! Неко треба да се извини, али ко? Мати лежи већ два месеца болна, дечко о том ништа незна, а девојка, о боже мој — девојка тек не може у тој ствари посећивати неожењеног човека? То се не пристоји!“

Катарина је особито нагласила „неожењеног човека.“

„Зар сам ја ветрењак?“ бранио се г. Ћира, „ја сам стари бећар,*) а тај ћу остати, знаш ли ти то?“

„Ти су тек најгори. У кратко речено, Милка не може доћи вама, то се не пристоји, сва би кућа о том говорила, њеном гласу би то шкодило. Ко је то још свог века чуо? Млада девојка да посети маторог бећара и да моли, да је причека за кирију! Ако ви то сами не учините, прогласиће вас за сурова човека, ако учините, тада ће се начинити још ружније, прљавије сплетке — тек нећете бадава опростити кирију сиротој девојци!“

Г. Ћира се угасила луле. Он заклопи књигу и запита привидно сасвим равнодушно:

„Катарина, је-ли та девојка заиста лепа?“

„Је-ли лепа? По мом укусу баш није. Али она не може шта против.“

„Како ти то мислиш?“

„Сиротица, сасвим је опала — али, молим вас, та невоља! С поља, још војевако, али верујте ми, да она већма пати него најсиромашнији надничар. Милка је добра девојка и учтива је, има лепе, плаве очи, само штета, што су увек исплакане. Ја незнам, шта ће бити с тим људима, али Божић им зацело неће бити весео.“

„Какви су управо то људи?“ питаше г. Ћира живо.

„Јад је то, господару, прави јад! Отац је био поштански чиновник. Умр'о је за пречан, а већ су онда имали дуга. Мати је из добре куће, она се удала против воље својих родитеља и није добила ни крајцаре у миraз. А знаћете, да где ништа нема, да је ту слабо кућа масна. Било је и деце — но сад је остало само двоје, најстарије Милка и најмлађе Петар, остала су деца умрла. Добра су вам то деца! Милка се не стиди рада, али где ће да га нађе који би се добро исплићивао? Она шије од јутра до мрака, али шта се да данас заслужити? Она ће сасвим покварити очи! Дечко је мало несташан, као обично мушкарци. Па се волу ти људи, а дечка волу и млада и стара већ и сувише. Дечко би хтео да учи, али о том се неда ни мислити. Једва имају шта да једу — од како се мати разболела, све су позалагали.“

„Шта ће бити од дечка?“

„Хоће да га деду неком књижару за шегрта.“

„За што баш књижару?“

„Е тако вам је то. Дечко жуди за књигама. То је наследно од оца. Не можете веровати како вам је тај волео књиге! Жена му је увек уздисала: Ај књиге, књиге! Оне ће нас кадгод у невољу увалити! Стари чиновник је хтео да има сваку књигу, коју би год видио. Иза њега је остало доста књига. Већину су продали одмах после смрти његове, али да сте видели какву је грају подигао Петар онда. Он је у глас плакао, а једну књигу је подерао, само да је не продаду. Така му је срв. Па и сад, кад немају шта да једу, воли је и да не једе, само да му се књиге не дирају. С тога и каже мати: Ти ћеш бити књижар, он има читавог века посла с књигама, ма да нису његове. Да, да књиге, књиге!“ — —

Катарина је отишла а г. Ћира је остао сам. После свега овога он се некако необично осећао. Он није био пријатељ књигама, његова најмилија књига био је календар — али за то га ни најмање није срећала та скоро махнита наследна наклоност према књигама. Неколико је пута прешао преко собе, за тим је стао на прозор и гледао свет. Данашњи дан је био за ње непријатан. Г. Ћира се замислио. Он мишљаше о бледом лицу о ком му је Катарина говорила, он је у духу видио плаве исплакане очи, ослабљене вечитим шивом а при том је сам себи претстављао, мио грацијозан стас. По свему што је од Катарине чуо морала је Милка бити лепа девојка. А да је и ваљана о том га је Катарина, која баш не хвали сваког уверила.

Мисли г. Ћирине биваху све збуњеније. Није знао ни сам шта му је — је ли том био крив сурови зимски дан или усамљеност, која га данас мучаше већма него икад — тек је он почео да мисли о женидби у опште а о женскињу на посе. До сад се он није бавио озбиљно тим питањем. Али данас му беше мила дошла та необична гомила мисли и слатких снова. Изгледаше му, да се боље осећа — неко необично задовољство га беше обузело, кад се сетио да му је бљеву чисто, етерично биће, нежно и весело, испуњено оном милом, тихом појавом кућевности, која никад није бурна, него сваларчи стишава све жеље — биће, које незна да влада нашим срцем и нашим животом.

Г. Ћира се кајао кад се сетио неких потготово сасвим невиних изгреда његовог бећарског живота и мал' не порумени, кад је с њима сравнио мирну, узвишену појавину кућевности, којој је закон и језгра права љубав, а не богатство, та непотребна, па ипак добродошла лажна сјај. Па шта ће га задржати, да се не ожени? Он истина није имао Бог зна колико познанства и свеза у друштву. Али за што је тај његов идеал имао плаве очи? — Катарина му не би могла сметати женидби, та то се по себи разуме, да је он њу као какав свет завештај оставио после материне смрти у кући — па, зар не би и њој боље било? — — Али можда се Катарина не би могла сложити са том његовом замисли — и онда ће га она још и исмејати.

Ручак му је растерао све те мисли. Ништа

*) Бећар значи овде матор момак, оно немачко Junggeselle. Реч бећар се у том смислу у Србији употребљује. Прим. прев.

је име промењено, а неки су ново основани. По примљеном закону има свега 70 срезова и то су: Голубачки (среско место Голубац); Звишки (Кучево); Млавски (Петровац), Пожаревачки (Пожаревац) Рамски (Вел. Градиште); Хомољски (Жагубица); Моравски (Жабари); Колубарски (Мионица); Подгорски (Ваљево); Посавски (Обреновац); Тамнавски (Уб); Јабланички (Лебане); Лесковачки (Лесковац); Масурички (Сурдулица); Тињски (Вралое); Пољанички (Владичин Хан); Азбуковачки (Љубовија); Јадрански (Лозница); Мачвански (Богатић); Пецерски (Шабац); Рађевски (Крупањ); Колубарски (Лазаревац); Врачарски (Београд); Грочански (Гроцка); Јасенички (Паланка); Космајски (Сопот); подунавски (Смедерево); Драгачевски (Гуча); Жички (Краљево); Студенички (Рашка); Љубићски (Чачак); Качерски (Рудник); Таковски (Гор. Милановац); Гружански (Крагујевац); Јасенички (Аравђеловац); Крагујевачки (Крагујевац); Лепенички (Рача); Кључки (Кладово); Неготински (Неготин); Поречки (Доњи Милановац); Алексиначки (Алексинац); Жупски (Александровац); Моравски (Прћиловица); Расински (Крушевац); Трстенички (Трстеник); Ражањски (Ражањ); Белички (Јагодина); Параћински (Параћин); Ресавски (Свилајнац); Темнићски (Варварин); Бела-паланачки (Бела Паланка); Нишавски (Пирот); Власински (Власотинце); Лужички (Бабушница); Бањски (Бања); Заглавски (Књажевац); Сврљински (Дервен); Добрички (Провупље); Косанички (Куршумље); Нишавски (Ниш); Заплањски (Душник); Златиборски (Чајетина); Моравички (Ивањица); Пожешки (Пожега); Рачански (Бајина Башта); Црногорски (Косјерићи); Бољевачки (Бољевац); Брестовачки (Брест. Бања); Зајечарски (Зајечар).

Противници радикала очекивали су од скупштинске дебате око овог предмета много што-шта Они су већ злурадо прорицали да ће се радикали, у том питању, у коме се — нема спора — укрштавају разни локално-лични интереси посвађати и поцепати. Међутим њихове се жеље не испунише, јер су се радикални посланици у свему споразумели у напред и братски и патријотски решили ово важно и збиља тешко питање.

И. И—ћ.

Политички преглед.

Тиса дао оставку. Јуче, 23. фебруара био је Тиса код краља у приватној аудијенцији и дао је оставку. Колико се могло сазнати краљ није примио оставку, но не зна се, да ли је у опште није примио, или је оставио, да се за неколико дана одлучи Било овако из онако, главно је да је Тиса поднео оставку, и сада не само што је хтео да се мало поигра оставком, већ што је крајње време било да одступи, што је принуђен и што је морао сад тај корак да учини. Тиса је сада дао оставку, што је дошло до неспоразума међу члановима владе међу самим министрима. Неспоразум је тај настао услед тога, што је Тиса у своје време обећао сабору, да ће још у току расправе о домобранству поднети предлог за измену закона о припадању домовини. То се тиче Кошута, да не изгуби право припадања угарској држави. Он у том није у своје време одговорио законским наређењима, која сада постоје и по томе је право припадања Угарској изгубио. Опозиција хоће да дотични закон измени, и то тако промени, како би Кошуту право да припада Угарској повратило. Тиса је обећао, да ће предлог за измену тога закона донети. Међутим десило се нешто, што је Тису спречило, да тај предлог сабору поднесе. Штампало се међутим једно Кошутово писмо, у коме он не признаје данашњег владара као и у опште да ово није законито стање, у коме се Угарска налази. Због тога Тиса сад не може горњи предлог да поднесе, не може да га поднесе, а обећао је, да ће га поднети. Налази се дакле између две ватре. Како ће се Тиса сада извући, показаће нам најскорија будућност. Свакако и овај најновији догађај показује, да је Тиса заиста већ зрео за падање.

Поздрави општем бирачком збору

држаном 22. фебруара о. г.

БУДИМПЕШТА. Народном збору жели истрајна, мушка и по народ спасоносна рада. — Будимпештанска радикална омладина.

ПАНЧЕВО. Препречен болешћу не могу учествовати на братском збору. Сретно! — Миша Костић.

ЗЕМУН. Сложно браћо у обрану школе, цркве свете; ваша слога победиће „велеуме“ клете! — Више грађана.

ПАНЧЕВО. На збору вашем нек слоге буде; бирајте свесне, поштене људе, јер сеја српска свагда ће само пригрлити сно, што је важно. — Милка Б. Токина.

ВЕЛ. КИКИНДА. Уверени смо, да сте истрајни и непоколебиви борци за нашу народну аутономију, те дакле и претвоци за лепшу будућност народну своме. Имате многе препреке, али ипак не клоните, и рад ће вам бити успехом крунисан. Па сложно напред! — Долазе 50 потписа.

СРБОБРАН. Здраво дична браћо! Потпуно се у вас уздамо. Знамо да ће те славно духовним мачем војевати, као што су нам дедови челичним војевали. — Два млада Србина.

СРБОБРАН. Сестре вам желе истрајна и одлучна рада; успех неће изостати. — Радикалне Србобранке.

ДАЉ. Сретан рад и потпуни успех желимо сакупљеној браћи на дивану. — Гавриловић са једномишљеници.

КОВИН. Сакупљеној браћи на збору у име многобројних бирача једномишљеника довикујемо: Не уступајте ни стопе од нашег автономног права. Основа бечкеречког програма нека вам буде путевођа. Уздајте се у народ, он вас оставити неће. Бог нек благослови и прати рад ваш! Истрајте у тешкој борби! Правда је на нашој страни. — Младен Радосављевић, Стева Рајковић, Лаза Вишацки.

ИРИГ. Поздрављамо целокупни збор. Срећан рад! Само слога Србина спасава! Живео Милетић! Живела целокупна радикална странка. — Десет иришких омладинаца.

ИРИГ. Олошало здравље не даде ми доћи. Поздрављам целокупни збор; одобравам све закључке. Живео Милетић! Живела наша странка! — Никола Симоновић.

КУЛА. Сложно браћо јер у слози је само спас. — Стеван Поповић, Јован Ћосић, кулски учитељи, Стеван Ковачевић, управитељ.

ЈАЗАК. Изненадном непогодом времена препречени на данашњи велики збор целокупне српске народне слободоумне странке доћи, у духу смо с вама. Желећи вам праву српску слогу и успешан рад, кличемо уједно: живео непоколебими народни поборник др. Светозар Милетић! Његова и народна дика и узданица млађани му синак Славко! Даље „Браниковца“. — Педесет јазачких Срба радикала.

СТ. АНДРИЈА. Срећан рад и победоносан успех! — Јован Пачариз парох. Долазе још 30 потписа.

КОВИН. Поздрављамо на збору сакупљену браћу. Желимо срећан и успешан рад. Истрајте у борби за она начела, којима је наш дични Милетић у бечкеречком програму израза дао! — У име многобројних једномишљеника баванишких Триша Живковић.

ПАНЧЕВО. Имајући на уму узвишену идеју дична нам борца Милетића, решите сложно мушки и достојанствено предузети нам задатак а на срећу и напредак наше школе и цркве. — Бранко Крчадинац, Јован Деспотовић, Лаза Илић Арађанин, Светозар Николић.

ФЕЛДВАРАЦ. Јутрос рано пошао, ал рђаво време вратило ме; за то и други изостали. Сретно зборište! Живели радикали! Живео Милетић! — Костић.

ГРАДАЦ. Срећан рад и повољан успех на братском вам збору и договору. — Димитрије Р. Стојковић, правник, Душан Петровић медицинар, Миливој Башић правник.

ВЕЛ. КИКИНДА. Препречен да дођем овако вам се придружујем. Срећно! — Лотић.

МЕЛЕНЦИ. Због непогоде не могосмо доћи, рад одобравамо. Срећно! — Меленачки једномишљеници.

ЗАГРЕБ. Радосно поздрављамо данашњи народни збор, желећи му сложан и успешан рад у корист народа. Поздрав старом Милетићу и свима вама око славне српске „Заставе.“ — Свеукупна загребачка српска трговачка омладина.

АДА. Здраво, друзи, на братском дивану! Аманет вам је: црква, школа и образ народа. Будите истрајни ко доселе, и захвалност народа изостати неће, јер Србин као што зна осудити и презрети кукавице и превртљивце, још топлије уме да пригрли своје праве и искрене пријатеље: У то име желимо вам срећан рад. — У име овдашњег Српства Аврам Крачун, Пера Дудварски. Гавра Драгин, Ранко Вуков, Милан Јаковљевић, Мила Радујков, Стеван Марић, Јефта Вучић, Шандор Бешлин, Мита Бешлин, Милош Бешлин, Ђура Седмаков, Марко Седмаков, Танасија Стојановић, Младен Писаровић, Мита Јаковљевић, Јован Драгин, Омер Ненадовић, Ђорђе Страчевић, Марко Дудварски Милош Манојловић.

ШИД. Неугодно време задржа нас доћи на договор. Поздрављамо бирачки збор целокупне српске народне слободоумне странке, желећи вам успешан рад на унапређењу и утврђењу наших народних аутономних установа. Одобравамо ваш рад и донесене закључке кличући: Само напред! Прегаоцу бог помаже! — Јован Форишковић, Панта Спанић, Ђорђе Симуновић, Љубомир Момировић, Сава Тубић, Стеван Благојевић.

БЕЧ. Српском збору и братском договору желим срећан успех. Жалим да не могу особно на збору учествовати. — Секулић, Митровчанин.

ЗЕМУН. Здраво, браћо, на збору народном! Истрајте под знамењем правог великана нашег Милетића! Победа ће опет наша бити. Живели. — „Заставаши“ Земунци.

СРБОБРАН. Напред у започетом правцу под заставом дична Милетића! — Радикални Србобранци.

СТ. БЕЧЕЈ. За присуство на народном збору изненадно спречен. Не могох доћи међу вас, драга браћо моја, али сам у духу с вама. Нека смутљивци и пузавци, којима је гесло: са бојног поља да треба утећи, па после битке коју смешну рећи, нека те знају, да је народна реч најјача. С нами бог, разумите ви, језичници, митари и фарисеји и покајте се, јер је с нами бог. С нама је народ, а глас народа глас сина божијег. Не попуштајмо од народних права ама ни за длаку. Срећан вам и бервћетан рад, браћо! — Др. Риста Михајловић.

ПАНЧЕВО. Показимо се достојни онога правца за цркву и школу, за коју је титанска старина Милетић своју младост и најбоље доба живота утрошио. Показимо сложним радом и мушким држањем да нас и противник пенити мора. У то вам име клечем: помози вам бог, браћо, и срећан вам рад на збору, а томе раду да буде круна: све за цркву и школу као најбољим чуварима миле нам народности. — Д. П. Ранисављевић трговац.

СТ. БЕЧЕЈ. Рђаво време нас задржало, а ми би сви дошли. Срећан вам рад, браћо! Усвајамо одлуке збора. Тврдо верујемо да ће сложан и поштен рад бервћетан бити. Живео Милетић! Своје ручно потписана имена, која смо већ послали „Застави.“ — Сто седамнаајст Бечејаца.

СТ. БЕЧЕЈ. Поздрав срећном раду, дична браћо! Дај боже добар успех! Живели! — Заостали од 117.

(Свршиће се.)

Вести из места и са стране.

Понуђена и примљена кандидатура. Одмах после збора целокупне српске народне слободоумне странке присутни из жабаљског среза (Шајкашке) договорно понудили су г. Ники Грујићу, професору на вишој девојачкој школи у Сомбору кандидатуру за наш народно-црквени сабор. Г. Ника Грујић је примио понуђену кандидатуру. Браћа Шајкаши учинили су заиста добро, што хоће г. Грујића за посланика. Он је један од најобразованијих учитеља наших, а уједно и човек, који уме и на страшном месту да постоји. Познавајући га као таквог, уверени смо, да ће г. Грујић оправдати поверење Шајкаша онако, као што је то увек чинио.

Нов кључ, за разрез парохијала у Новоме Саду, дели се у 20 класа, и према томе у прву класу спадају сви они, који не плаћају државног пореза, или плаћају највише до 3 фор., даље, самосталне женскиње, које немају стална прихода или непокретних добара и сви пуноћетни мушкарци, који живе у задрузи с родитељима и немају на свом имену никаква имања. За основ плаћању парохијала узета је државна пореза, но скупштина је опуномоћила одбор за разрез парохијала, да може и одступити појединцима од тога основа. По томе не треба једнога или другога да буни, ако би и више дошло на њега парохијала, него што би по порезној форинти требало да плаћа. Класе деле се овако:

	ко плаћа држ. порезе	плаћао би
1 класа		60 н.
2 „	3—6 ф.	1 ф. 20 н.
3 „	6—10 ф.	2 „ — „
4 „	10—15 ф.	3 „ — „
5 „	15—20 ф.	4 „ — „
6 „	20—25 ф.	5 „ — „
7 „	25—35 ф.	6 „ — „
8 „	35—45 ф.	7 „ 50 „
9 „	45—60 ф.	9 „ — „
10 „	60—80 ф.	10 „ 50 „
11 „	80—100 ф.	12 „ — „
12 „	100—150 ф.	16 „ — „
13 „	150—200 ф.	20 „ — „
14 „	200—300 ф.	25 „ — „
15 „	300—400 ф.	30 „ — „
16 „	400—600 ф.	35 „ — „
17 „	600—1000 ф.	40 „ — „
18 „	1000—1500 ф.	45 „ — „
19 „	1500—2000 ф.	50 „ — „
20 „	преко 2000 ф.	80 „ — „

Тужили читаоницу. Пишу нам из Сентомаша: После туцинданског догађаја смишљали су наши седмобојни „родољуби“, да из читаонице избаце „Заставу.“ Смишљали су, како то да изведу, па да се бар тим прославе и да стеку патент од родољубља. У том „просветном, отличном“ и — дивљачком послу претекоше их браћа у другим местима. А они као веле, кад нису били први, нека буду бар међу првима у том „јуначком“ делу. Напабирчише њих 31, да се упишу у читаоничке чланове, јер тако ће само по рачуну мајстор-Симином — сиромах он! — моћи радити шта хоће. Чит. одбору упало је то у очи, од куд да се уписују у чланове они, који у своје време нису хотимице хтели да буду чланови, ма да су и позивани за то, и од куд да се упасују они, који никад не би хтели ни могли бити чланови од своје воље. Сведоци су опет доказали, да њих 31 за то улазе у читаоницу, да направе раздор и да старе чланове потисну. Одбор их због тих разлога није хтео да прими у читаоницу, док не изјаве, да за ову годину не ће кварити склопљена предрачуна. Центрије и њихове парије не хтедоше се тако понизити и одоше у — солгабирове. Тужише читаоницу солгабирову и код њега затражише лека увређеном свом господству. Солгабиров је призвао чит. председника и перовођу и испитао их је шта је то било, јер није шала, на тужби је потписан Јаша Дувђерски. Дакле тако! Кад не иде милом, онда силом?! Само нека се и ово зна. —

Нови Сад, 24. фебруара.

Црквени одбор српске новосадске црквене општине држао је данас седницу, у којој је осим осталих предмета склопљена бирачка листа за 1890. годину. Бирача има 812, а листа ће се истаћи на углед 28. фебруара о. г. и за осам дана моћи ће сваки учинити приговор пред рекламацијоним пододбором. Чинимо пажљивим оне, који желе, да буду бирачи сад о избору, да могу још до 28. фебр. о. г. дакле до уторника платити лањски парохијал, и онда ће бити уврштени у бирачку листу.

Најновије вести.

— Из Београда јављају, да је бугарски заступник у Београду изјавио, да је заиста упливисао на неке питомце друштва св. Саве из Македоније, у толико, у колико је истима дао путна трошка и пасоше. Види, да није лепо поступао и сажаљева тај догађај.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 24. фебруара у вече.)

Петроград. Никола Пашић председник српске народне скупштине био данас код цара Александра по сата на аудијенцији. Том приликом обдарио га је цар Станисављевим орденом првога реда (звездом са лентом).

није остало у г. Ћириној памети већ само та чврста намера, да тој породици помогне.

Дабогме, да му ту мора Катарина помоћи, да та сиротиња весело проведе Божић.

Он им хтеде да опрости читаву кирију и да купи Петру лепу књигу са шареним сликама. Љубав и кирија — љубав и књига са шареним сликама!

Г. Ћира се варао, љуто варао, то се није могло тако урадити. Било је нечег дубљег у карактеру му, у бићу му. Он се томе опирао, како је умео, али узалуд! Слатки одмор зачињен црном кафом и мирисавом цигаром, растеривао је сву прозаичну атмосферу око њега, г. Ћира је опет сањао, и опет се пред њим појави грацијозни стас Милчин са плавим мало умореним очима, пуним необична чара. — —

Било је око четир сата, кад је г. Ћира решио, да иде у шетњу. Он погледа кроз прозор лакне по улицама се палише полагано, вејавица је престала, тек се видела по која паучица у ваздуху.

Г. Ћира се умотао у свој топли зимњи капут обмотао је врат топлим шалом, за тим узе свој штап са сребрном главом и сишао се по степеницама под капију.

* * *

Кад је пролазио кроз капију прође крај њега вито девојче. Она је ишла из мрачног дворишта као какав сен. Колико је г. Ћира могао да види у мраку, било је девојче скромно али укусно одевено. На глави је имала више летњи шешир. Заогрнута је била старом марамом пед којом беше скрила један завежљај. Она је ишла брзо и по ходу се познавало, да јој је мило што је прошла ходник. Осврну се још једном и г. Ћира угледа два плава ока, тако чаробна и лепа, да је мислио, да га је несвестица ухватила.

„То је за цело Милка!“ мишљаше он.

Радо би јој био погледао у очи, али то није било могуће — јер је она отишла брзо ка ветар.

Одмах се решио, да иде за њом. Он до сад још никад није ишао за девојком.

Био је то за њ' неки необичан, нов осећај.

Она је ногама једва додиривала земљу. Г. Ћира се дивио Милкином држању и стасу. Она није била малена као што је он себи претстављао — она је лепо израсла а он је слику њену попуњавао по оделу.

Неуморно је корачао г. Ћира за девојком Беше га стало доста труда, да јој у великим, пуним улицама не изгуби траг. Девојче је ишло у стару варош. Камо ће? Он је није губио из вида — после неколико минута учини му се као да она нешто тражи, посматрала је куће и наслове (цимере) најпосле застаде у . . . улици пред једним — антикваром.

Не далеко од ње застаде и г. Ћира. Љубопитство му бивало све веће.

После кратког оклевања уђе девојче бојажљиво у дућан. Г. Ћира уђе у суседни дућан и посматраше кроз прозор антиквар. Велики прозори на антикварској дозвољаваху му то! Он је дакле могао видети све што је хтео: Прво Милчино лепо лице, које га је са свим очарало На њему се могоше видети трагови непроспаваних ноћи — очи беху црвене, али црте на лицу беху нежне тако, да је г. Ћира задрхтао.

Да, то беше она, коју је он гледао после подне у својим сновима!

Међутим се унутри у дућану догађао један од оних призора чију горчину и муку може само онај осећати, који их је доживио.

(Свршиће се.)

Трговина.

= **Нови Сад** 24. фебруара (8. марта). На нашој житној пијаци, цена зрну, никако да се поправи. Промет је врло слаб, управо, никакав; а од како је поново понтонски мост са Дунава скинут, то смо са свим оцењени од Срема. За сад бележимо цену зрну: Ново жито 8 фор. до 8 фор. 10 нов., старо жито 8 фор. 20—30 нов. Наполица 7 фор. до 7 фор. 20 нов. Јечам 5 фор. 60—70 нов. Зоб 7 фор. до 7 фор. 10 нов. Кукуруз 4 фор. 10 до 25 нов.

Остали производи, остали су под истом ценом, као што смо у претпрошлом броју донели.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 24. фебруара.

4% угарска златна рента — — —	102·60
5% „ папирна „ — — —	98·70
Дукати — — — — — — —	5·57
Наполеондори (20 франака) — — —	9·43
Немачке држ. марке — — — —	58·20

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.
(РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.)

У недељу 25. фебруара: **„Сеоска лола“**. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Е. Тот, превео и за српску позорницу удесио С. Дескашев, музика од Д. Јенка.

У уторак 27. фебруара први пут: **„Из захвалности“**. Шаљива игра у 1 чину, од Е. Лабиша, превео М. Ђ. Г. — За тим по други пут: **„Мој џеп“**. Шаљива игра у 3 чина, написао М. Калић.

У четвртак 1. марта први пут: **„Задушни Филип“**. Шаљива игра у 3 чина, написао Г. Чики, превео Ј. Грчић.

У суботу 3. марта: **„Лудвик XI.“** Трагедија у 5 чинова, написао Казимир Делавињ, с француског превео Ј. Ђорђевић.

У недељу 4. марта први пут: **„Сељак као милионар.“** Чаробна игра у 5 чинова, с певањем, с предигром у 10 слика, написао Ф. Рајмунд, превео А. М., музика од Милекера. (За овај комад прављене су нове декорације и цео прибор уз то.)

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ИЗИШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ И ГОТОВ ЈЕ:

ИЗБОРНИ РЕД
ЗА СРПСКИ НАРОДНО-ЦРКВЕНИ САБОР
(СА ДОДАТКОМ)
и
САБОРСКО УСТРОЈСТВО.

Може се добити у уредништву „Заставе.“ Цена је 20 новч.

ИЗ ПРОШЛОСТИ НАШИХ „ВОЂА“.
(Сабор невера. — Вође невере. Да им запушимо уста.)

Од Јаше Томића.

Прештампано из „Заставе“.

Може се добити у уредништву „Заставе“. Цена је 30 нов.

Изишао је:

ЛЕТОПИС
МАТИЦЕ СРПСКЕ.
Уређује А. Хаџић.

Књига 160. (Свеска четврта за годину 1889.)

Књига та донела је ове саставке: I. Манастир Лепавина. Прилог к српској историји. Од Владимира Красића. (Свршетак.) — II. Наше драмско прваштво. Књижевна расправа. Написао Милан Савић. — III. Говори у свечаним седницама књижевног одељења „Матице Српске“: У спомен дру Јосифу Панчићу о св. Сави 1889. говорио А. М. Матић. — IV. Додатак природописној и медицинској номенклатури. Прибрао Мојо Медић. (Свршетак.) — V. Бајрон у Италији. Прибрао Марко Цар. — VI. Књижевност: Makedonien und Alt-Serbien, написао Спиридон Гопчевић. Оцена Ј. — Геолошки анали балканског полуострва. Уређује Ј. М. Жујовић. Књига I. Оцена Мите Петровића. — VII. Гласник из српског и словенског света: Преглед повеснице словенских књижевности. Б) Књижевност у Бугара. Од дра Стевана Павловића. — VIII. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора и одељења г. 1889. У том раду матичином штампане су ове оцене: 1. Оцене дра Милана Савића и Јована Грчића на ових шест позоришних дела: 1. „Марко Краљевић српски,“ историјска трагедија у 5 чинова, од непознатог писца. — 2. „Ускокова љубав,“ глума у 4 чина, од непознатог писца. — 3. „Зна она шта ради“, комедија у 5 чинова, од непознатог писца. — 4. „Кобан спомен“, позоришна игра у 3 чина, с певањем, од непознатог писца. — 5. „Протри очи,“ драма у 5 чинова, с певањем, од непознатог писца. — 6. „Херцег Шћепан, господар херцеговачки и чувар гроба св. Саве,“ трагедија у 3 чина, од Јована Поповића-Липовца.

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима, што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис“ бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис“ у кућу, а чланови са стране добијају „Летописе,“ који им припадају, поштом.

СЛИКА
ДРА СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА
са сином му
СЛАВКОМ

може се лепо израђена на фином картону добити.

Цена по комаду 1 фор., са поштарином 1 фор. 20 новч.

Поруке без новаца не уважавају се.

Срп. штампарија др. Св. Милетића.

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА
ВАЖИ ОД 20. МАЈА (1. ЈУНА) 1889.

Из Будимпеште за Београд:

Километара	СТАНИЦЕ		Муњевити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	2.35	2.40	8.00	9.40	—
175	Субатица	„	5.50	6.26	1.46	5.24	—
	Шандор	„		—	—	5.33	—
	Верушић	„		—	—	5.49	—
198	Чантавир	„		—	2.11	6.16	—
	Зобнатица	„		—	—	6.26	—
207	Топола	„		6.59	2.34	6.48	—
	К. Хеђеш	„		—	—	7.12	—
225	Х. Фекетехеђ	„		7.16	2.56	7.20	—
234	Врбас-Кула	„		7.30	3.16	7.46	—
248	Стари Кер	„		7.44	3.34	8.15	—
	К. Алпар	„		—	—	8.25	—
260	Кисач	„		—	3.51	8.38	—
276	Нови Сад	„	7.40	8.21	4.19	9.17	—
279	Петроварадин гр.	„		—	4.25	9.25	—
281	Петроварадин	„		8.29	4.32	9.33	—
286	Карловци	„		8.37	4.41	9.47	—
296	Чортановци	„		—	4.59	10.09	—
300	Бешка	„		—	5.07	10.20	—
310	Инђија	„		9.05	5.21	10.38	—
318	Стара Пазуа	„		9.15	5·38	11.00	—
326	Нова Пазуа	„		—	5.50	11.15	—
332	Батајница	„		—	6.00	11.28	—
347	Земун	„	8.59	9.45	6.20	11.55	—
359	Београд	„	9.09	10.05	6.45	12.30	—

(Између Кисача и Новог Сада: сваког уторника и петка; Између Новог Сада и Београда: сваког уторника и петка)

Из Београда за Будимпешту:

Километара	СТАНИЦЕ		Муњевити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	3.02	5.30	8.25	3.25	—
12	Земун	„	3.12	6.11	9.00	4.01	—
27	Батајница	„		—	9.19	4.33	—
34	Нова Пазуа	„		—	9.30	4.48	—
41	Стара Пазуа	„		6.42	9.43	5.05	—
49	Инђија	„		6.52	10.01	5.31	—
60	Бешка	„		—	10.19	5.56	—
64	Чортановци	„		—	10.27	6.06	—
73	Карловци	„		7.20	10.46	6.30	—
78	Петроварадин	„		7.27	10.56	6.43	—
81	Петроварадин гр.	„		—	11.02	6.51	—
83	Нови Сад	„	4.43	7.43	11.16	7.19	—
100	Кисач	„		—	11.38	7.58	—
	К. Алпар	„		—	—	8.10	—
112	Стари Кер	„		8.13	11.55	8.22	—
125	Врбас-Кула	„		8.28	12.18	8.51	—
136	Х. Фекетехеђ	„		8.40	12.36	9·14	—
	К. Хеђеш	„		—	—	9.20	—
152	Топола	„		8.57	1.02	9.47	—
	Зобнатица	„		—	—	10.02	—
166	Чантавир	„		—	1.21	10.13	—
	Верушић	„		—	—	10.23	—
	Шандор	„		—	—	10.40	—
185	Субатица	стиже	6.30	9.32	1.45	10.50	—
	Субатица	полази	6.38	9.46	2.25	11.28	—
359	Будимпешта	стиже	10.05	1.25	7.30	6.40	—

(Између Субатице и Будимпеште: сваке среде и суботе; Између Београда и Субатице: сваке среде и суботе)

НАПОМЕНА. Црним словима штампани сати и минути значе ноћно доба и то од 6 сати у вече до 5 сати 59 минута ујутру.

ОГЛАСИ.

Schwarze Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt und gemustert (ca. 180 versch. Qual.) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei in's Haus das Seidenfabrik-Depôt **G. Henneberg** (k. k. Hoflief.), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe 10 kr. Porto.

СТЕЧАЈ.

Смрћу јереја Јована Добројевића, негда пароха шандорског остала је парохија та, са којом је плата VI. класе од 400 фор., уживање једне сесије и виноградске земље I-ве класе и стан у натури скопчано, но при којом се и лични капелан покојников налази и коме у смислу опредељења превишег кр. Рескрипта од 10. августа 1868. год. Одс. I. Б. §. 20. половина парохијалних прихода припада — упразњена, на коју се овим, пошто се довољан број компетената пријавио није, поново стечај расписује.

Надтицатељи имају своје са нужним сведоџбама снабдевене молбенице посредством својих претпостављених власти конзисторији овој до 31. марта (12. априла) 1890. поднети.

Из седнице срп. источно-православне епархијске конзисторије Бачке у Новом Саду 6. (18.) јулија 1889. год. држане.

1—3 **Конзисторија епархије Бачке.**

СТЕЧАЈ.

Смрћу јереја Уроша Вучерића, пароха чурушког, упражњено је место систематизованог спомоћника, са којим је скопчана плата II. класе, на које се стечај овим расписује. Молитељи имају своје са нужним сведоџбама снабдевене молбенице, посредством својих претпостављених власти, конзисторији овој до 31. марта (12. априла) 1890. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије Бачке држане у Новом Саду 8. (20.) фебруара 1890.

1—3 **Конзисторијум епархије Бачке.**

СТЕЧАЈ.

Смрћу јереја Јована Ковачевића, пароха сентомашког, упражњено је место систематизованог спомоћника, са којим је скопчана плата I. класе, на које се стечај овим расписује. Молитељи имају своје, са нужним сведочбама снабдевене молбенице посредством својих предпостављених власти, конзисторији овој до 31. марта (12. апр.) 1890. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије Бачке, држане у Новом Саду 8. (20.) фебруара 1890.

1—3 **Конзисторијум епархије Бачке.**

СТЕЧАЈ.

На упражњено место пароха и систематизованог спомоћника свето-предтечеве цркве и систематизованог спомоћника при свето-ђурђевској цркви, као на место протопресвитерског капелана у српској источно православној црквеној општини сомборској, овим се стечај расписује. Молитељи имају своје, са нужним сведоџбама снабдевене молбенице, посредством својих предпостављених власти, конзисторији овој до 31. марта (12. априла) 1890. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије Бачке, држане у Новом Саду 8. (20.) фебруара 1890.

1—3 **Конзисторијум епархије Бачке.**

СТЕЧАЈ.

Смрћу јереја Милоша Димитријевића негда пароха Бајског, остала је парохија та упразњена, са којом је скопчана плата VI. класе од 400 фор. у готовом новцу, 28 катастралних јутара земље, слободан стан у натури, даље у име награде за служење литургија и парастоса за оне легате, који су до год. 1873. постојали 200 фор.; најпосле за оне легате који су после 1873. год. завештани и који ће се у будуће завештати, прима ће парох награду по тестаменту, или, ако не би у тестаменту награда означена била, по определењу превишег кр. Рескрипта од 10. августа 1868. год. Одс. I. Б. §. 16. писма г. и д. на коју се овим и стечај расписује.

Надтицатељи имају своје са нужним сведоџбама снабдевене молбенице посредством својих предпостављених власти конзисторији овој до 31. марта (12. априла) 1890. год. поднети.

Из седнице срп. источно-православне епархијске конзисторије Бачке у Новом Саду 14. (26.) децембра 1889. год. држане.

1—3 **Конзисторија епархије Бачке.**

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

15—

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Бати, у протопресвитерату будимском, овим се стечај отвара. Плата је следећа: 1. Од 100 парова брачних по 1 фор. 50 н. = 150 фор., 2. 6 хл. жита = 42 фор., 3. 5 хл. јечма = 16 фор., 4. 5 јутара ораће земље = 40 фор., 5. На огрев 23 фор., 6. Као перовођа цркв. општине 5 ф., 7. За пашњак (парлог) 5 ф., 8 Башта под кућом 300 □ фати 5 фор., 9. 5 акова кћука = 10 фор., и 10. штоларни приход до 50 фор., и слободан стан, састојећи се из 1 собе 1 коморе и кухиње. У дужност учитеља спада окром наставе у цркви појати и децу у појању обучавати. — Просиоци, од којих се иште, да окром прописане квалификације и знање мађарског језика изкажу, имају своје молбенице са доставерним исказима сврху досадањег службовања и моралног владања, у оригиналу до 8. априла, по нашем календару потписаном приносити

У Бати, (Batta, Fehérmegye u. p. Érd.) 18. фебруара, 1890.

Илија Тошковић. перовођа. 2—3 **Георгије Сивонић** председник.

Објава.

С позивом на овдашњу објаву бр. 38. од 17. фебруара 1890. ставља се на опште знање да ће се због неугодног времена дражба ритских земаља следећи дана свагда у 8 сахати пре подне почевши одржати; и то:

12. (24.) марта 1890. и следећи дана у чурушком риту;

12. (24.) марта 1890. и следећи дана у кањком риту;

17. (29.) марта 1890. и следећи дана у горњоковиљском риту;

21. марта (2. априла) 1890. и следећи дана у сентиванском риту;

21. марта (2. априла) 1890. и следећи дана у ђурђевачком и мошоринском риту.

Тител, 4. марта 1890.

ГАЈШИН, 2—3 председник.

ТРГОВИНА СУКНА И ЋЕБЕТА
(У ВЕЛИКО)
ПАЈЕ РАДАНОВИЋА
У ОСЕКУ 8—8

потребује једног од млађи помоћника.

Поправљене швајцарске **ПИЛУЛЕ** од др. Бранта, у Ст. Галену (Швајцарска.)

Најпријатније и најефтиније средство против **затвора**. Главни саставни део је **cascara sagrada** биљна материја, коју су **препоручили** први медицински ауторитети, као: проф. др. **Сенатор** у Берлину, др. **Томзон** у Париву и проф. др. **Масини** у Бавелу. Ове изврсне пилуле могу се добити скоро у свима апотекама по 40 н. и 70 н. кутија. Треба пазити на овај жиг.

Главни депо: Апотека Ф. Крижана у Кромјерижу (Kremsier) у Моравској. 9—18

ДО САДА ЈОШ НЕНАДМАШЕНО.

В. МАГЕРА

права, очишћена

МАСТ ОД РИБЉЕ ЈЕТРЕ
(LEBERTHRAN)
ВИЉЕМА МАГЕРА У БЕЧУ.

Испитано од првих медицинских ауторитета због лаке сварљивости и за децу препоручено и прописано, као најчистије, најбоље, најприродније и приповнато као средство, које најбрже дејствује против грудних и плућних болести, против скрофула, отона и краста, кожних и болести у жлездама, против слабости и т. д., може се — **флаша по 1 фор.** — на фабричном сложишту, Беч, III., **Bez. Neumarkt 3.**, као и у највише апотека и спецерајских трговина, у аустро-угар. монархији праве ове масти добити.

У Новоме Саду: код гг. **К. Б. Грозингера, Г. Плавшића**, апотекара. **Браће Вагнера** и **Љ. Стефановића**, трговаца. 15—18

БРЗА И СИГУРНА ПОМОЋ ПРОТИВ БОЛЕСТИ У СТОМАКУ ЊЕНИХ ПОСЛЕДИЦА.

Најбоље и најзгодније средство је за очување здравља, чишћења и одржавања свакога у чистоти на дакле и крви, и за потпомагање доброг сваривања свуда већ познати и омиљени

ЖИВОТНИ БАЛЗАМ Дра РОЗЕ.

Овај од најбољих и најлековитијих биља најбрижљивије зготовљени балзам, употребљује се с потпуним успехом у свима тешкоћама при сваривању, грчевима у стомаку, недостатку апетита, накиселом подригивању, навали крви, шуљевима и т. д. Услед тог својег изврсног дејства постао је овај балзам сигуран и опробан народно-домаћи лек. Велика боца стоји 1 фор., мала 50 новч. — *Хиљадама похвалних писама стоје на углед.*

Заштитна марка

ОПОМЕНА! Да би фалсификатима стао на пут, чиним сваког пажљивим, да је свака боца од мене самог по оригиналном пропису зготовљеног **животног балзама дра Розе** увијена у плаветан картон на коме се по страни налази у немачком, чешком, мађарском и француском језику натпис: **Животни балзам дра Розе из лекарнице „код Црног Орла“ Б. Фрагнера Праг 205 — III.**; на челу боце налази се на страни исталена, у смислу закона депонована марка за обрану.

Прави животни балзам дра Розе може се добити само у главном стовариштu произвођача

Б. ФРАГНЕРА

апотека „код Црног Орла“ у Прагу, 205—III у Панчеву код гг. Франца Бауера и Фр. Радде, апотекара.

У све веће апотеке у аустро-угарској монархији имају овог животног балзама на стовариштu.

Код истога може се добити:

„ПРАШКА УНИВЕРЗАЛНА ДОМАЋА МАСТ“

хиљадама захвалних писама приповнато сигурно средство против свију запаљења, рана и отока. Ова се са сигурним успехом употребљује при запаљењу, застоју млека, при отврдлости женски груди, одбијању детета од сисе; при апцесима, отоцима од крви, при загнојењу и карбунклама; при отоцима око ноката, тако званог прва на прстима на руци или нози; при отврдлостима, надувености, оточеном врату (дривне); при тако званој масној израсли, дивљој кости и т. д. — Сва запаљења, отоци отврдлости, надувености могу се за најкраће време излечити а где је већ до загнојења дошло, може се оток за најкраћи рок без бола извидати.

У дозама по 25 и 35 новч.

ОПОМЕНА! Пошто многи ову прашку универзалну домаћу маст фалсифицирају, чиним сваког пажљивим, да се по оригиналном пропису зготовљени само код мене може добити. — Она је права само онда, ако су жуте металне дозе, у којима се маст налази у црвене напутке за употребу (у 9 језика) и у плаветне картоне увијене; на картонима се налази овде на страни исталена марка за обрану.

БАЛЗАМ ЗА УШИ, најбоље и многим покушајима на сигурно средство за лечење наглувости и за повратак са свим изгубљеног слуха. **Флашица 1 фор.** 25—26

Власник и издавалац Славко Свет. Милетић. Одговорни уредник Васа Милутиновић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.